

Trajnostni razvojni podvig 2014-2018

Kateri razvojni projekt povezuje odgovore na tri aktualne izzive slovenske politike?

(1) Kaj prinaša oživljanje gospodarstva z desettisoči kakovostnih delovnih mest na področjih, kjer ima Slovenija bogate naravne danosti, v svetu pa po njih narašča povpraševanje? (2) S katerim projektom lahko politika dokaže, da deluje v skupnem interesu; kateri projekt ima potencial velike javne podpore in širokega partnerstva v družbi? (3) Katera usmeritev bo upravičila obvezo do prihodnjih generacij, da z novimi vzorci vzpostavimo ravnovesje v družbi in z okoljem?

Odgovor na vsa ta vprašanja je trajnostni razvojni podvig. Trajnostni razvoj raste iz korenin slovenske tradicije in je pogoj za globalno uspešnost. Ni leporečna fraza, temveč pomeni družbo, ki svoje bogastvo biotske raznovrstnosti ohranja in spoštuje, iz njega pa črpa navdih in znanje za inovativne preboje po ekosistemskih načelih. Pomeni postopno, a globinsko preobrazbo v socialno pravično družbo, v nizkoogljično in krožno gospodarstvo. Pomeni prehod v družbo višje kakovosti življenja in blagostanja, ob desetkrat manjši porabi naravnih surovin in energije od sedanjih.

Največja nevarnost za uresničitev tega podviga so dobro organizirane in vplivne interesne skupine, katerih moč je zasidrana v preživetih vzorcih proizvodnje in potrošnje, pa tudi v velikih projektih, ki so gojišča korupcije. In prav s projektom trajnostnega razvojnega podviga lahko politične stranke dokažejo in izkažejo, da delujejo v javnem interesu. Pri izvedbi tega projekta lahko zato politični vrh pričakuje široko podporo javnosti in aktivno sodelovanje številnih naprednih občin, podjetij, raziskovalnih inštitucij in civilno-družbenih organizacij. Trajnostna razvojna vizija je skladna z identiteto našega naroda. Zagotovila bo prepoznavnost in ugled Slovenije v svetu.

To je projekt, kjer dolgoročna preobrazba poteka v vseh segmentih družbe. Po zahtevnosti in obsežnosti mu ni primere v zgodovini samostojne Slovenije. To je torej projekt, kjer mora vodilno vlogo prevzeti državni politični vrh in pri tem uporabiti vse inštrumente politike: od strateško-programskega do investicijskega, od zakonodajnega do institucionalnega, od javnofinančnega do informacijsko-ozaveščevalnega.

Mreža Plan B za Slovenijo, ki združuje 27 organizacij, političnim strankam pred predčasnimi državnoborskimi volitvami 2014 predlaga sprejetje Zavez za uresničenje trajnostnega razvojnega podviga Slovenije. Zaveze povzemajo ključne vzode politike, da podpre trajnostni razvojni podvig v prihodnjem mandatu. Strankam in njihovim kandidatom predlagamo sodelovanje pri oblikovanju družbe, ki bo znala razumeti nevarnosti in bo sposobna uresničiti svoje priložnosti.

V Ljubljani, 24. junija 2014

Zaveze za uresničenje trajnostnega razvojnega podviga 2014-2018

- Trajnostni razvoj bomo zapisali v ustavo**
V Državnem zboru bomo podprli zapis trajnostnega razvoja v Ustavo Republike Slovenije. Trajnosten razvoj bo zapisan v temeljnih določbah ustave kot razvojna usmeritev in kot temeljna človekova pravica. Trajnosten razvoj pomeni, da zadovoljujemo sedanje potrebe na način, ki ne ogroža zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.
- Podprli bomo prehod v zeleno gospodarstvo**
Strategijo za povečanje konkurenčnosti gospodarstva in vzpostavljanje novih delovnih mest bomo usmerili v zeleni razvojni preboj ter s tem Sloveniji omogočili, da polno izkoristi svoje potencialne in strateške razvojne priložnosti. Strateški dokumenti in drugi ukrepi vladne politike bodo podprli vitalne programe na sedmih družbeno pomembnih področjih: (1) prehranska samooskrba s poudarkom na ekološki pridelavi, (2) gozdno-lesna veriga, (3) energetska učinkovitost, (4) prehod na obnovljive vire energije, (5) trajnostna mobilnost, (6) učinkovita raba naravnih virov in (7) zeleni turizem. Ne bomo podpirali velikih infrastrukturnih projektov, za katere obstajajo boljše alternative.
- Vzpostavili bomo Službo vlade za trajnostni razvoj**
Vzpostavili bomo vladno službo za trajnostni razvoj, katere naloge bodo strateško razvojno načrtovanje, medresorska koordinacija in partnerstva z deležniki za trajnostni razvoj ter vodenje evropske kohezijske politike. Med prioritetai službe za trajnostni razvoj bo zagotavljanje skladnosti vladnih odločitev s prehodom v nizkoogljično družbo, s ciljem 80-95 % zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov do leta 2050. Službo bo vodil minister brez listnice, zaradi pomembnosti in zahtevnosti nalog pa bomo pritegnili najboljše razpoložljive strokovne kadre.
- Postopno bomo ukinili okolju škodljive subvencije**
V okviru vlade bomo sprejeli in izvajali 5-letni program postopnega zmanjševanja okolju škodljivih subvencij, s ciljem njihove popolne ukinitve do leta 2020.
- Ohranjali bomo biotsko raznovrstnost**
Mednarodne cilje za zaustavitev upadanja biotske raznovrstnosti do leta 2020 bomo dosegali s celovito in učinkovito implementacijo omrežja Natura 2000, doslednim upoštevanjem evropskih direktiv o pticah, habitatih, vodah in trajnostni rabi pesticidov ter z izvajanjem drugih politik, predvsem kmetijske politike in politike razvoja podeželja.

Stranka:

Odgovorna oseba:

Podpis:

Datum:

pomeni aktivno zavezo stranke

Pojasnila k Zavezam za uresničenje trajnostnega razvojnega podviga 2014-2018

1. Trajnostni razvoj v ustavi

Trajnostni razvoj je (bil) slovenska tradicija, vse več sodobnih vzorov trajnostnega razvoja k nam prihaja tudi od drugod. Zaveza za trajnostni razvoj je skupaj z zlatim fiskalnim pravilom zagotovilo, da se bremena dolgoročno ne prenašajo na prihodnje generacije. Trajnostni razvoj tudi kratkoročno lahko pripomore h krepitvi gospodarstva in ustvarjanju novih delovnih mest. Samo programi, kot so trajnostna energetska prenova zgradb, oživitev verige predelave lesa, prehranska samopreskrba, prehod na obnovljive vire energije, krožno gospodarstvo, modernizacija železniškega omrežja, zeleni turizem in boljša pripravljenost na naravne nesreče, lahko razmeroma hitro zagotovijo več deset tisoč delovnih mest. Nenazadnje pomeni zaveza za trajnostni razvoj tudi boljšo organiziranost in ustrežnejše prioritete v državni upravi.

Kaotični razvoj brez dolgoročne vizije, ki smo mu priča že dve desetletji, je Slovenijo pripeljal v globoko in večplastno krizo, v kateri so na hudi preizkušnji tudi osnovne določbe ustave, ki vzpostavljajo Slovenijo kot demokratično, pravno in socialno državo. Slovenska ustava ni bila v podporo oblikovanja dolgoročne vizije razvoja. Prav tako ne daje nobenih izhodišč, kako iz krize, in ne vsebuje nobenih mehanizmov, ki bi nas obvarovali pred gospodarskimi stranpotmi v prihodnosti. Sklep je logičen: ustavo je treba izboljšati. V ustavo je treba po zgledu Lizbonske pogodbe in ustave Švicarske konfederacije vnesti določbo, da se bo Slovenija dolgoročno uravnoteženo (trajnostno) razvijala. S tem bi dobili vizijo razvoja, ki je povsem skladna z načeli Evropske unije, hkrati pa upošteva in gradi na vseh slovenskih posebnostih in prednostih: imamo dobro ohranjene gozdove, značilno kulturno krajino in dobro ohranjene zgornje dele vodotokov, izvrstno pitno vodo skoraj povsod, razmeroma zdravo hrano – vse to je plod trajnostnega razvoja v preteklosti.

Pogosto trajnostni razvoj razlagajo kot razvoj, ki preprečuje izčrpavanje naravnih virov in onesnaževanje okolja. V resnici ne gre le za ekološki vidik, temveč za vzpostavljanje ravnotežja v družbi – ravnotežja med gospodarstvom, socialo in okoljem. Zapis trajnostnega razvoja v temeljnih določbah ustave kot razvojna usmeritev in kot temeljna človekova pravica je prvi korak na poti k ravnotežju v družbi, ki je hkrati zanesljiva pot iz krize k blaginji¹.

¹ povzeto po: [Zanesljiva pot iz krize k blaginji](http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/zanesljiva-pot-iz-krize-k-blaginji.html): <http://www.delo.si/zgodbe/sobotnapriloga/zanesljiva-pot-iz-krize-k-blaginji.html>

2. Prehod v zeleno gospodarstvo

Stopnja brezposelnosti je v Sloveniji alarmantna. Brezposelnih je skoraj 14 % delovno sposobnih prebivalcev oziroma 125.000 ljudi. Še posebej zaskrbljujoče je stanje med mladimi, ki so - mnogi kljub visoki izobrazbi - skoraj tretjinsko brezposelni.

Konkurenčnost slovenskega gospodarstva na globalnih trgih se je v preteklih letih zmanjševala, kar se je odrazilo na stalnem drsenju in pristanku na najnižjih klinih lestvice svetovne konkurenčnosti². V zadnjih nekaj letih se je močno poslabšal mednarodni ugled naše države in trajalo bo kar nekaj let, da si ga bomo ponovno pridobili.

Upadajoč trend zaposlenosti traja že od leta 2008 in gre z roko v roki s kaotičnim razvojem brez nacionalne vizije. To je dovolj dolgo obdobje za verodostojnost predpostavke, da se nova delovna mesta ne bodo ustvarila sama od sebe in da se brez učinkovite strategije gospodarskega razvoja, ki bo prispevala k povečanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, lahko nadejamo nadaljnjemu povečevanju prepada med sedanjo 66 % stopnjo zaposlenosti in evropskim zaposlitvenim ciljem 75 % zaposlenosti do leta 2020³.

Vlada in parlament obvladujeta številne vzvode za usmerjanje razvoja gospodarstva. Smiselno je, da ga usmerita tako, da v kontekstu obsežnih in večplastnih novih izzivov, kot so naraščajoče cene in čedalje ostrejša tekma za hrano, energente, surovine in vodo ter vedno bolj očitne podnebne spremembe, dosežeta sinergijske gospodarske, okoljske in prepotrebne socialne učinke. Izhodiščno stanje za prihodnjo blaginjo prebivalcev Slovenije namreč ni dobro: imamo nizko stopnjo prehranske samooskrbe, smo na evropskem dnu po energetski in snovni učinkovitosti, prebivalstvo se stara, slovenske družine za osnovne življenjske potrebe – hrano, energijo in prevoze – namenijo čedalje večji delež družinskega proračuna.

Najvitalnejša možnost za hkratno povečanje blagostanja in socialne pravičnosti, zmanjšanja škodljivih vplivov na okolje in izčrpavanja naravnih virov ter povečanje konkurenčnosti gospodarstva je razvoj celovitega zelenega gospodarstva. Strokovnjaki ocenjujejo, da je na področjih zelenega razvojnega preboja (ekološkega kmetijstva, gozdno-lesne verige, ravnanja z odpadki, obnovljivih virov energije, učinkovite rabe energije ter trajnostnega turizma) v naslednjih letih mogoče ustvariti več deset tisoč novih zelenih delovnih mest⁴. Zeleno gospodarstvo Sloveniji omogoča, da polno izkorišča svoje potencialne in strateške razvojne priložnosti. Prinaša regionalno uravnotežen razvojni zagon v mesta in na podeželje. Izboljšuje kakovost življenja in prispeva k boljšemu zdravju, hkrati pa zmanjšuje odvisnost od uvožene hrane in energije. Podpira doseganje mednarodno sprejetih zavez za zaščito podnebja. Spodbuja inovativne rešitve. Podaja pozitivno vizijo in je deležno visoke stopnje družbenega soglasja: zeleni razvojni preboj je s svojim podpisu podprlo več kot 10.000 posameznikov in 195 organizacij⁵.

Argumentov za presežanje strategije velikih infrastrukturnih projektov, ki služijo parcialnim interesom privilegiranih skupin na račun javnega interesa, je dovolj. Vsem je v opomin projekt TEŠ 6 kot spomenik fosilne, okolju in človeku škodljive tehnologije, ki so ga od leta 2007 pomagale graditi vse vlade. Je simbol ugrabljenosti države, ki skupnega interesa ni postavljala v ospredje, varstvo okolja in zdravje ljudi pa je sistematično odrivala na obrobje, namesto da bi v njem prepoznala številne priložnosti in koristi, tudi gospodarske. Veliki infrastrukturni projekti, ki naj bi oživili slovenski gradbeni sektor (ceste, predori, objekti za centralizirano proizvodnjo netrajnostne energije), glede multiplikativnih učinkov daleč zaostajajo za projekti zelenega razvojnega preboja, npr. energetsko prenovu stavb, ki z domačimi proizvajalci izdelkov in ponudniki storitev družbi prinaša mnogotere koristne učinke. Na predčasnih parlamentarnih volitvah 2014 se ponovno išče politična ekipa, ki bo vodila prehod v zeleno gospodarstvo.

² [Svetovni letopis konkurenčnosti 2014 \(IMD World Competitiveness Yearbook 2014\):](http://www.spiritslovenia.si/novice/2014-05-22-Slovenija-na-lestvici-svetovne-konkurencnosti-na-55-mestu)

<http://www.spiritslovenia.si/novice/2014-05-22-Slovenija-na-lestvici-svetovne-konkurencnosti-na-55-mestu>

³ [Europe 2020 Targets: Employment Rate:](http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela) http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela

⁴ [Zelena delovna mesta: Stanje, potenciali, dobre prakse:](http://zelenadelovnamesta.si/upload/Zelena_delovna_mesta_analiza_mala.pdf)

http://zelenadelovnamesta.si/upload/Zelena_delovna_mesta_analiza_mala.pdf

⁵ [Poziv Vladi Republike Slovenije za zeleni razvojni preboj:](http://www.tretjiclen.si/slo/zrp/) <http://www.tretjiclen.si/slo/zrp/>

3. Služba vlade za trajnostni razvoj

Nacionalno strateško in razvojno načrtovanje je ena pomembnejših funkcij vlade. Pregledni, strokovno vodeni in vključujoči procesi razvojnega načrtovanja so odraz urejene, napredne in demokratične države. Takšni procesi nikakor niso sami sebi namen, temveč so zagotovilo, da sprotne vladne odločitve sledijo zastavljenim strateškim ciljem, da so sprejete v dolgoročnem javnem interesu in da niso podvržene trenutnim pritiskom posamičnih interesnih skupin. So okvir za usklajevanje ukrepov politik posameznih resorjev, da podpirajo jasne skupne cilje, da niso vsaksebi, kjer eden spodkopava drugega. So eden od predpogojev za racionalnost in varčnost delovanja javnega sektorja ter porabe javnih sredstev.

Strateško-razvojno načrtovalna funkcija vlade je bila v Sloveniji v preteklem desetletju nevdržno, celo usodno podhranjena. Na to je v zadnjih mesecih zelo jasno opozorila tudi Evropska komisija. Kaotično stanje vladnega strateškega načrtovanja izvira iz slabe organizacije, pomanjkanja demokracije in integritete, Sloveniji pa onemogoča, da bi izkoristila svoje mnogovrstne razvojne potenciale in priložnosti. Takšno stanje traja že predolgo, nedavne vladne krize, reorganizacije in varčevanje pa so ga le še poslabšali⁶.

V letih do 2020 bodo dobre 3 milijarde evrov iz evropskih skladov naša edina razpoložljiva sveža razvojna sredstva. Če bodo ta sredstva razpršena, porabljena za projekte z nasprotujočimi si učinki ali namenjena potešitvi parcialnih interesov ozkih skupin, slovenska družba od njih ne bo imela koristi.

Za izboljšanje celotnega procesa razvojnega načrtovanja je potrebno ustanoviti vladno službo za trajnostni razvoj, katere naloge naj zajemajo strateško razvojno načrtovanje, medresorsko koordinacijo in vzpostavljanje partnerstev z deležniki za trajnostni razvoj ter vodenje evropske kohezijske politike. Celovito horizontalno vladno obravnavo zahtevajo ključna področja trajnostnega razvoja in prehoda v nizkoogljično in snovno učinkovito družbo, kot so podnebno-energetska politika, zelena proračunska reforma, zeleno javno naročanje, zeleno gospodarstvo, krožno gospodarstvo, trajnostna gradnja ipd. Slovenija ima ob učinkovitejšem vodenju vse pogoje za to, da postane ena naprednejših držav EU pri doseganju cilja 80-95% zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2050 oziroma prehoda v konkurenčno nizkoogljično gospodarstvo⁷.

⁶ [Odprto pismo: Uredite razvojno načrtovanje in omogočite zeleni razvojni preboj:](http://www.umanotera.org/upload/files/Odprto_pismo__koalicijska_pogodba_2014.pdf)

http://www.umanotera.org/upload/files/Odprto_pismo__koalicijska_pogodba_2014.pdf

⁷ [Kažipot za prehod v konkurenčno nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050:](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52011DC0112&from=EN) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52011DC0112&from=EN>

4. Ukinitivitev okolju škodljivih subvencij in zelena proračunska reforma

Globoka in večplastna kriza, skrb zbujujoči proračunski primanjkljaj in naraščajoča zadolženost počasi, a vztrajno najedajo suverenost naše države. Pritiski s strani različnih interesnih skupin, Evropske komisije in mednarodnih posojilodajalcev so hudi. Videti je, da ni alternative krčenju pravic na področju sociale, izobraževanja, zdravstva, kulture in pokojnin, a to ni res. Naša država podeli več kot 500 milijonov evrov okoljsko, gospodarsko in družbeno škodljivih subvencij letno⁸. V trenutni situaciji nenehnega obremenjevanja državljanov z varčevalnimi ukrepi in dvigovanja davkov je to še posebej sprejeto in nesprejemljivo.

Škodljive subvencije, največ jih je v sektorjih energije, transporta in kmetijstva, imajo škodljive učinke na okolje in zdravje ljudi, poleg tega pa prejemnikom subvencij pošiljajo napačen signal, da lahko še naprej odlašajo s prepotrebim trajnostnim prestrukturiranjem, kar zmanjšuje njihovo konkurenčnost in dolgoročno možnost preživetja.

S postopno ukinitvijo škodljivih subvencij je mogoče ustvariti več stamilijonske prihranke v državnem proračunu, ki bodo imeli pozitivne posledice na okolje in obenem spodbudili trajnostno prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. Ukinitivitev škodljivih subvencij je konstruktiven varčevalni ukrep, ki hkrati prispeva k udejanjanju trajnostnega razvoja in blaginji za vse – kot takšnega sta ga za doseganje svojih strateških ciljev prepoznali tudi Evropska unija⁹ in OECD¹⁰, s svojimi podpisi so ga zahtevali številni posamezniki in organizacije¹¹.

Zgledi vrste uspešnih evropskih držav kažejo, da celovita dolgoročna zelena proračunska reforma ustvarja nova delovna mesta ter ob konsolidaciji javnih financ spodbuja razvoj bolj učinkovitega in okolju prijaznega gospodarstva. Ukinitivitev škodljivih subvencij kot nosilna strategija načrtovanja proračunske porabe in varčevalnih ukrepov je preizkusni kamen vladnega delovanja v javnem interesu, celovita zelena proračunska reforma pa odraz razumevanja temeljnih izzivov sedanjega časa in potreb prihodnjih generacij.

⁸ [Ukinitivitev škodljivih subvencij: uravnoteženje javnih financ s trajnostno vizijo:](#)

http://www.tretjiclen.si/scripts/download.php?file=/data/upload/Umanotera_porocilo.pdf

⁹ [Časovni okvir za Evropo, gospodarno z viri:](#)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:SL:HTML>

¹⁰ [Towards Green Growth:](#) <http://www.oecd.org/greengrowth/48224539.pdf>

¹¹ [Peticija Spremenimo minus v plus:](#) <http://www.tretjiclen.si/slo/mp/>

5. Ohranitev biotske raznovrstnosti

Biotska raznovrstnost je vir, od katerega je odvisno preživetje naših družin, skupnosti, narodov in tudi prihodnjih generacij. To je vez med vsemi organizmi na Zemlji, ki nas povezuje v medsebojno odvisni ekosistem, v katerem ima vsaka vrsta svojo vlogo. Izraža se v neprecenljivi ekološki, genetski, družbeni, gospodarski, znanstveni, izobraževalni, kulturni, rekreacijski in estetski vrednosti. To je MREŽA ŽIVLJENJA.

Osrednji družbeni izzivi, kot so odprava revščine, izboljšanje zdravja, blaginje in varnosti sedanjih in prihodnjih rodov ter blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe, so neločljivo povezani z ohranitvijo ugodnega stanja ekosistemov, katerih odpornost na zunanje pritiske, kot so ekstremni vremenski pojavi in škodljivi človekovi posegi, je odvisna od biotske raznovrstnosti¹².

Negativni pritiski na ekosisteme, habitate in vrste se zaradi človekovih dejavnosti v zadnjih desetletjih povečujejo. Izumiranje živalskih in rastlinskih vrst je v sedanjem obdobju hitrejše kot kadarkoli prej. V Evropi skoraj četrtini prstoživečih vrst grozi izumrtje.

V Sloveniji, ki se uvršča med naravno najbogatejša območja Evrope, tako kot na globalni ravni nismo uspeli zaustaviti procesa upadanja biotske raznovrstnosti. Ohranitveno stanje številnih habitatov in vrst se je zaradi človekovega netrajnostnega gospodarjenja, predvsem kmetijskih dejavnosti in posegov v prostor, v razmeroma kratkem času poslabšalo. Upadajo predvsem na tradicionalno krajino vezane vrste, povečujejo se pritiski na gozdne habitatne tipe¹³. Brez aktivnejših in bolj usmerjenih ukrepov nadaljevanja upadanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji ne bo mogoče zaustaviti.

Junija 2011 je Svet EU za okolje potrdil novo Strategijo biotske raznovrstnosti EU. Osrednji cilj strategije je zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti in slabšanje ekosistemskih storitev v EU do leta 2020 in jih, kolikor je mogoče, obnoviti ter obenem povečati prispevek EU k preprečevanju svetovne izgube biotske raznovrstnosti¹⁴. Strategija biotske raznovrstnosti je integralni del strategije EU 2020, še posebno je pomembna za prehod EU v zeleno in z naravnimi viri učinkovito gospodarstvo.

¹² [Convention on Biological Diversity's Global Biodiversity Outlook 3](http://www.cbd.int/doc/publications/gbo/gbo3-final-en.pdf): <http://www.cbd.int/doc/publications/gbo/gbo3-final-en.pdf>

¹³ [Analiza doseganja ciljev Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji](http://www.mko.gov.si/fileadmin/mko.gov.si/pageuploads/podrocja/narava/analiza_strategije_biotske_raznovrstnosti_porocilo.pdf): http://www.mko.gov.si/fileadmin/mko.gov.si/pageuploads/podrocja/narava/analiza_strategije_biotske_raznovrstnosti_porocilo.pdf

¹⁴ [Our life insurance, our natural capital: an EU biodiversity strategy to 2020](http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/1_EN_ACT_part1_v7%5B1%5D.pdf): http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/1_EN_ACT_part1_v7%5B1%5D.pdf

6. Viri dodatnih informacij iz arhiva mreže Plan B:

[Plan B za Slovenijo 4.0 – Za zeleni razvojni preboj \(2012\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/SRS/plan-b-zeleni-razvojni-preboj.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/SRS/plan-b-zeleni-razvojni-preboj.pdf>

[7 programov zelenega razvojnega preboja \(2012\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/SRS/sedem-programov.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/SRS/sedem-programov.pdf>

[Odprto pismo: Uredite razvojno načrtovanje in omogočite zeleni razvojni preboj \(2014\)](http://www.umanotera.org/upload/files/Odprto_pismo__koalicijska_pogodba_2014.pdf)

http://www.umanotera.org/upload/files/Odprto_pismo__koalicijska_pogodba_2014.pdf

[Zelena proračunska reforma za Slovenijo: odzivanje na krizo s trajnostno vizijo \(2013\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/stories/zpr/umanotera%20-%20zelena%20proracunska%20reforma%202013.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/stories/zpr/umanotera%20-%20zelena%20proracunska%20reforma%202013.pdf>

[Zelena delovna mesta: Stanje, potenciali, dobre prakse \(2014\)](http://zelenadelovnamesta.si/upload/Zelena_delovna_mesta_analiza_mala.pdf)

http://zelenadelovnamesta.si/upload/Zelena_delovna_mesta_analiza_mala.pdf

[Plan B za Slovenijo 3.0: Manifest za uresničenje tretjega razvojnega podviga \(2011\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/manifest/manifest-za-druzbo-uresnicenih-priloznosti.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/manifest/manifest-za-druzbo-uresnicenih-priloznosti.pdf>

[Plan B za Slovenijo 2.0: Trajnostni razvoj - edina globalna strategija preživetja in ključna primerjalna prednost Slovenije – Zbornik \(2010\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/dokumenti/2010/zbornik-plan-b-2.0.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/dokumenti/2010/zbornik-plan-b-2.0.pdf>

[Plan B za Slovenijo 1.0: Pobuda za trajnostni razvoj \(2007\)](http://www.planbz slovenija.si/upload/dokumenti/2007/plan%20b%201.0-celotno-besedilo.pdf)

<http://www.planbz slovenija.si/upload/dokumenti/2007/plan%20b%201.0-celotno-besedilo.pdf>